

ОЦЕНКА НА УМЕНИЯТА ЗА УЧЕНЕ И СТИЛОВЕТЕ НА УЧЕНЕ ПРИ ОБУЧЕНИЕ НА МЕНИДЖЪРИ

Александър Пожарлиев

This study presents Boyatzis' and Kolb's concepts of learning skills and learning styles, and the corresponding assessment tools. They are based on the experiential learning theory and the model of learning as a four-stage cycle. Boyatzis' Learning Skills Profile and Kolb's Learning Style Inventory were administered to 132 subjects. The goal of the undertaken research was determining the reliability and validity of LSP as a first step in its utilization as a managerial development tool. The results indicated that reliability and relational validity of the Bulgarian version in general are similar to the original one in relation to internal consistency coefficients, intercorrelation of the scales and correlation with LSI scales. In addition the results of the factor analysis as a whole were consistent with the provided framework. The Bulgarian study also confirms the findings of U.S. research that some revisions within several scales are needed to have clearer representation of the Kolb's framework.

Теорията за учене чрез опита на Дейвид Колб е един от най-широко възприетите методологични подходи при обучението на възрастни, особено в областта на бизнеса и мениджмънта. Тя възниква на основата на дългогодишна традиция в психологичното мислене. Корените ѝ могат да бъдат проследени до няколко основополагащи разбираня, създаващи, по мнението на повечето критици, стабилната ѝ концептуална основа. Това са идеите на прогресивното движение в образованието на Дж. Дюи в САЩ, на К. Левин в областта на организационната психология, на Ж. Пиаже относно когнитивното развитие и от аналитичната психология на К. Юнг до А. Маслоу и К. Роджърс в полето на хуманистичната психология. Тези психологични школи пораждат плодотворна традиция в психологията на обучението, която поставя на преден план връзката между *опит*, *учене* и *развитие* и насочва процеса на обучение в най-голяма степен към *индивида*. Теорията за учене чрез опита на Колб е може би най-доброто обобщение на тази традиция в рамките на цялостна теория и подход с възможности за пряко приложение в обучението на възрастни.

Ученето чрез опита е процес, свързващ обучение, работа и личностно развитие. Неговото моделиране предлага система от компетенции за описване на изискванията на работата и съответстващите им обучителни цели. Акцентът на методите за учене чрез опита е върху изграждането на ключовите връзки между учебната дейност и реалния свят.

Колб определя ученето като процес, при който се създава знание чрез трансформация на опита. В този смисъл ученето е цялостен процес на адаптация към света (Kolb, 1984).

Структура на процеса на учене и познание

Колб разглежда ученето като трансформационен, саморегулативен процес с холистична структура. Неговите вътрешни компоненти са взаимозависими, взаимодействащи и самоподдържащи се, като същевременно учещата система поддържа и своята идентичност и цялостност. Обобщавайки определените от Дюи измерения на разбирането и от Пиаже на когнитивното развитие, Колб полага в основата на своя модел на ученето две основни измерения на възприемане и преработване на информацията. Те образуват равнозначни модуси на познание и чрез своята диалектика на трансформиране довеждат до учене (Kolb, 1984, 41–42). Тези базисни характеристики или модуси на познание са конкретният опит, рефлексивното наблюдение, абстрактното концептуализиране и активното експериментирание, представляващи, от една страна, измерението конкретност-абстрактност (или чувстване-мислене), а, от друга страна, измерението активност-рефлексивност (или правене-гледане). Комбинациите между тях представляват елементарни форми на познанието, които взаимодействат диалектически една с друга и чрез своя синтез се превръщат в строителен материал

Фиг. 1. Цикъл на учене чрез опита — модуси и елементарни форми на познание, според теорията на Д. Колб